

РОЗДІЛ VI. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В РОБОТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

УДК 37.013:373.3

Т. К. Андрющенко

Черкаський обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників

САМОРЕАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ДО ФОРМУВАННЯ В ДОШКІЛЬНИКІВ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

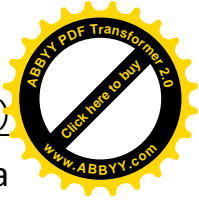
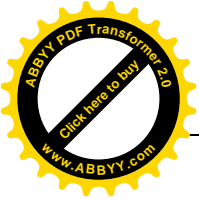
У статті розкривається значення самоактуалізації і саморозвитку у професійному зростанні особистості вихователя дитячого дошкільного закладу. Окреслено шляхи самореалізації педагогів у процесі опрацювання спецкурсу «Підготовка вихователів до формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку» (у системі післядипломної педагогічної освіти).

Ключові слова: педагоги, професійна самореалізація, післядипломна освіта, спецкурс, здоров'язбережувальна компетентність, дошкільники.

Постановка проблеми. Модернізація сучасної освіти зумовлена інтенсивним розвитком інформаційних технологій у всіх сферах людського буття, оновленням змісту освіти, гуманістично зорієнтованим характером взаємодії учасників навчально-виховного процесу, спрямованим на формування творчої особистості вихованця, готовності його до активної діяльності у нових соціально-економічних умовах. Вона вимагає безперервного фахового і особистісного зростання педагога, підвищення рівня його активності та відповідальності за власну професійну діяльність. Особливо значуща роль у забезпеченні можливості реалізації вищезазначених завдань належить інститутам післядипломної освіти.

Аналіз актуальних досліджень. Шляхи модернізації системи післядипломної педагогічної освіти, перспективи й теоретико-методологічні засади її розвитку розкривають у своїх дослідженнях відомі сучасні науковці Л. Ващенко, Л. Даниленко, Г. Єльнікова, В. Маслов, Н. Ничкало, В. Олійник, Л. Пуховська, В. Пуцов, Н. Протасова, В. Семиченко, М. Скрипник та ін. Прикладні аспекти післядипломної педагогічної освіти подаються в працях Є. Бачинської, О. Василенко, В. Пунцова, Л. Набоки, Н. Чепурної та ін.

Мета статті – розкрити значення самоактуалізації і саморозвитку у професійному зростанні особистості, окресленні шляхів професійної самореалізації педагогів у процесі опрацювання спецкурсу «Підготовка вихователів до формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку».

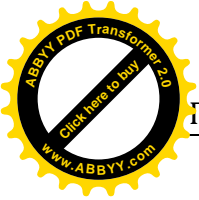
Виклад основного матеріалу. Освіта дорослих має ґрунтуватися на засадах відкритості, самореалізації, самоактуалізації й саморозвитку особистості. На нашу думку, саме сформованість у педагогів прагнення до самореалізації, самоактуалізації та саморозвитку є однією з основних умов, які спонукають педагогів до безперервного професійного зростання. Розкриємо сутність зазначених понять, оскільки їх зміст певною мірою впливає на спрямованість організації навчання педагогів у системі післядипломної освіти в контексті забезпечення можливості їх самореалізації.

За даними «Енциклопедії освіти», самоактуалізація – це «властивість особистості, яка виявляється в її прагненні до якнайповнішої самореалізації і самовдосконалення, самості, бажанні бути тим, ким вона може бути» [1, с. 795]. Змістовий зв'язок понять логічно продовжує поняття «саморозвиток» – «процес цілеспрямованого впливу особистості на себе з метою вироблення чи шліфування фізичних і моральних якостей, сутнісних сил, духовної сфери, активізації здібностей, нахилів і формування необхідних для життєдіяльності, а також самореалізації нових знань, умінь і навичок» [1, с. 801].

Забезпечити умови для задоволення індивідуальних потреб педагогів у особистому та професійному зростанні, а також потреб держави у висококваліфікованих кадрах, здатних компетентно і відповідально виконувати посадові функції, впроваджувати інноваційні технології, сприяти подальшому соціально-економічному розвитку суспільства, має післядипломна освіта. Її сутність визначено Законом України «Про вищу освіту» (ст.10): «Післядипломна освіта – спеціалізоване вдосконалення освіти та професійної підготовки особи шляхом поглиблення, розширення й оновлення її професійних знань, умінь і навичок або отримання іншої спеціальності на основі здобутого раніше освітньо-кваліфікаційного рівня та практичного досвіду» [2, с. 182].

Тенденції розвитку сучасної освіти дорослих пов'язані передусім із посиленням її змістового й організаційного відокремлення від традиційної освіти. Це виражено в урізноманітненні форм і методів навчання, а також створенні варіативних організаційних освітніх структур. Отже, навчання педагогів як суб'єктів післядипломної освіти потребує пошуку механізмів реалізації її основної мети – професійного розвитку і самореалізації особистості. Одними з основних завдань науково-педагогічних працівників інститутів післядипломної освіти щодо забезпечення професійного зростання педагогів вбачаємо:

– надання інформації педагогам-практикам про результати наукових досліджень в галузі педагогіки і психології, а також зразки перспективного педагогічного досвіду;

– ознайомлення педагогічних працівників із особливостями практичного застосування інноваційних форм і методів організації навчально-виховного процесу;

– надання кваліфікованої допомоги педагогам загальноосвітніх навчальних закладів в удосконаленні їх професійної компетентності та опануванні перспективним педагогічним досвідом.

Зважаючи на те, що сучасні негативні умови соціальної, екологічної й демографічної ситуації висувують на перший план проблему формування у підростаючого покоління здоров'язбережувальної компетентності як передумови й запоруки здорового способу життя, на курсах підвищення кваліфікації створюються умови для підготовки педагогів до цієї діяльності. Вони мають усвідомлювати, що це одна з найважливіших перспектив організації освітнього процесу в дошкільних навчальних закладах. Реалізувати зазначене дозволяє спецкурс «Підготовка вихователів до формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку», який пропонується слухачам під час проходження курсів.

Курс сприяє світоглядному переосмисленню пріоритетів у вихованні, розв'язанню проблем правильного розуміння здорового способу життя, існування й діяльності людини в гармонії з навколишнім світом. Для того, щоб навчити дітей жити, успішно діяти у світі, самовизначитися в ньому, доцільно, щоб діяльність педагогів ґрунтувалася на компетентнісному підході до формування особистості. Дитині з дошкільного віку потрібно забезпечити умови для набуття досвіду розв'язувати життєві проблеми, здобувати нову інформацію, ставати самостійною і самодостатньою, діяти адекватно та ефективно в різних ситуаціях, приймати свідомі рішення, задовольняти свої соціальні та індивідуальні потреби.

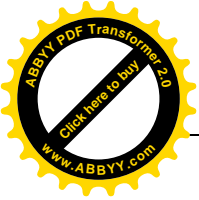
Актуальність курсу визначається:

– сучасними тенденціями до погіршення здоров'я підростаючого покоління;

– зростаючою роллю післядипломної освіти у підготовці вихователів до формування в дошкільників здоров'язбережувальної компетентності;

– необхідністю запровадження сучасних методів для підвищення ефективності процесу формування здоров'язбережувальної компетентності в дітей дошкільного віку.

Мета курсу – створення умов для професійної самореалізації педагогів в процесі формування в дошкільників здоров'язбережувальної компетентності.

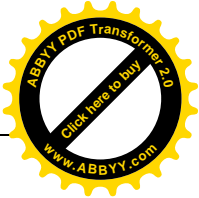
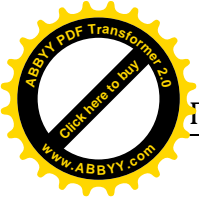
Завдання курсу:

- *Систематизувати знання щодо:*
 - здоров'язбережувального змісту дошкільної освіти;
 - ролі ціннісного ставлення до власного здоров'я у формуванні здоров'язбережувальної компетентності в дітей дошкільного віку;
 - побудови освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі на основі компетентісного підходу;
 - життєвих навичок, що сприяють фізичному, соціальному, психічному і духовному здоров'ю.
- *Сформувати вміння й навички:*
 - розкривати сутність поняття «здоров'я», враховувати вимоги до формування його складових у процесі навчання дошкільників;
 - визначати наявний рівень сформованості ціннісного ставлення до власного здоров'я у процесі формування здоров'язбережувальної компетентності в дітей дошкільного віку;
 - використовувати компетентісний підхід у процесі навчання дітей основ здоров'я;
 - формувати життєві навички, що сприяють фізичному, соціальному, психічному і духовному здоров'ю.
- *Поглибити мотивацію до:*
 - самореалізації;
 - створення здоров'язбережувального середовища;
 - аналізу та рефлексії;
 - креативності;
 - інноваційності.

Навчальна стратегія курсу

Реалізація завдань для досягнення результатів курсу здійснюється шляхом:

- розгляду навчального матеріалу на лекціях;
- самостійного вивчення слухачами навчального матеріалу на основі розробленого для курсу комплекту навчально-методичних матеріалів;
- виконання практичних завдань, спрямованих на набуття слухачами вмінь і навичок на практиці застосовувати набуті теоретичні знання;
- участі слухачів у семінарських заняттях з метою розвитку критичного мислення і установок для використання у професійній діяльності здобутих знань, вмінь і навичок;
- проведення вхідного та вихідного анкетування та підсумкового контрольного тестування до курсу;
- написання та захисту індивідуальної творчої роботи.

Тематичний план

Тема 1. Оздоровча парадигма дошкільної освіти

1. Здоров'язбережувальна спрямованість освітнього процесу дошкільних навчальних закладів (ДНЗ).
2. Вимоги до професійних компетенцій вихователів ДНЗ.
3. Ціннісне ставлення до власного здоров'я. Його роль у процесі формування здоров'язбережувальної компетентності в дітей дошкільного віку.

Тема 2. Формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників: психолого-педагогічні особливості

1. Життєві навички, необхідні для формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників.
2. Компетентнісний підхід як умова збереження здоров'я дошкільників.
3. Методи навчання, що сприяють формуванню здоров'язбережувальної компетентності дошкільників.

Розподіл навчальних годин

	Лекції, год.	Практ. зан-тя год.	Семінар. зан-тя, год.	Тести, год.	Всього, ауд. год.	Самост робота, год.
Вступ до модуля	0,5	–	–	–	0,5	–
Тема 1. Оздоровча парадигма дошкільної освіти.	1,5	1	1	–	3,5	2
Тема 2. Формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників: психолого- педагогічні особливості.	2	3	–	–	5	
Підсумковий контроль у формі тесту		–		1	1	
Всього, год.	4	4	1	1	10	2

Форми контролю

Навчальні результати слухачів у межах курсу оцінюються на основі:

- виконання практичних завдань;
- участі у семінарських заняттях;
- підсумкового тесту;

Максимальна кількість балів за вивчення всього курсу – 100.

Прохідний бал – 51.

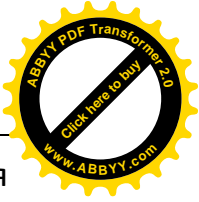
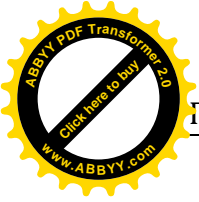
Розподіл балів

<i>Види навчальної діяльності</i>	1	2	<i>Підсумковий контроль</i>	Всього
Практичні завдання	20	2*20		60
Семінарські заняття	20	-		20
Підсумковий контроль (тест)			20	20
Всього	40	40	20	100

Графік навчального процесу

Вид навчальної діяльності	Тема	Час, год.	Макс. оцінка
Вступ до курсу			
Організаційна частина	Презентація курсу, правила взаємодії	0,5	
Тема 1. Оздоровча парадигма дошкільної освіти			
Лекція	Здоров'язбережувальна компетентність дошкільників: умови формування	0,5	-
Семінарське заняття	Виховання здорового покоління: проблеми, шляхи, завдання	1	20
Лекція	Ціннісне ставлення до власного здоров'я – основа здоров'язбережувальної компетентності	1	
Практичне заняття	Розроблення стратегій формування в дошкільників здоров'язбережувальної компетентності	1	20
Самостійна робота	Визначення в дошкільників рівня сформованості ціннісного ставлення до власного здоров'я	2	-
Тема 2. Формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників: психолого-педагогічні особливості та інтерактивні методи			
Лекція	Життєві навички, необхідні для формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників	1	-
Практичне заняття	Розроблення навчальних завдань для формування життєвих навичок, що сприяють фізичному, соціальному, психічному і духовному здоров'ю	1,5	20
Лекція	Компетентісний підхід до формування здоров'я дошкільників	1	-
Практичне заняття	Аналіз форм і методів навчання, що сприяють формуванню здоров'язбережувальної компетентності в дошкільників.	1,5	20
Підсумковий контроль (очна сесія)			
Підсумковий контрольний тест		1	20

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, маємо зазначити, що цілеспрямована підготовка вихователів до формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку сприятиме професійній самореалізації педагогів у зазначеному напрямі і стимулюватиме їхнє прагнення до ведення здорового способу життя.

Предметом наших подальших пошуків виступає дослідження педагогічних умов формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Про вищу освіту : закон України // Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання / За заг. ред. Горбунової Л. М., Степка М. Ф. – К. : ФОРУМ, 2006. – 182 с.

РЕЗЮМЕ

Т. Л. Андрущенко. Самореалізація педагогов в процесі підготовки к формуванню у дітей дошкільного віку здоров'язбережувальної компетентності.

В статті розкривається значення самоактуалізації і саморозвитку в професійному рості особистості вихователя дитячого дошкільного закладу. Начертано шляхи самореалізації педагогов в процесі вивчення спеціального курсу «Підготовка вихователів к формуванню здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку» (в системі післядипломної педагогічної освіти).

Ключевые слова: педагоги, професійна самореалізація, післядипломна освіта, спеціальний курс, здоров'язбережувальна компетентність, дошкільник.

SUMMARY

T. Andrushchenko. Teacher's self realization in the process of preparation to formation of healthpreserving competence in preschoolers.

In the article it is opened a meaning of self actualization and self development in professional person's growth of kindergarten's educator. It is described the ways of teacher's self realization in the process of studying a special course «Educator's preparation to health preserving competence in preschoolers» (in the system of postgraduate pedagogical education).

Key words: teachers, professional self realization, postgraduate education, special course, health preserving competence, preschoolers.

УДК 37.035:374:74

А. Е. Бойко

Інститут проблем виховання НАПН України

СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ ТВОРЧОГО САМОВИРАЖЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті розглядається проблема творчого самовираження молодших школярів у позашкільних навчальних закладах; визначено чотири головні групи батьків за рівнем ставлення до проблеми творчого самовираження дітей; з'ясовано вплив цього ставлення на реалізацію потреби молодших школярів розкрити свою індивідуальність у позашкільних навчальних закладах.

Ключові слова: самовираження, творчість, творче самовираження, чинники, ставлення, індивідуальність, молодші школярі, позашкільні навчальні заклади.